

TARİHÎ BİR PERSPEKTİF İÇİNDE MODERN TÜRK EDEBİYATINDA VATAN VE BAYRAK SEVGİSİNE ÖRNEK BİRKAÇ GÜZEL ŞİİR

Halim SERARSLAN*

ÖZET

Türk ruhunda ve edebiyatında öteden beri mevcut olan vatan ve bayrak sevgisi, modern Türk edebiyatının en önemli temalarındandır.

Bu yazıda; tarihî bir perspektif içinde, Türk şiirinin meşhur bazı şairlerinin şiirlerinden hareketle vatan ve bayrak sevgisi, çok bilinen birkaç şiir vasıtasıyla, dikkatlere sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Türk, Türk şiiri, vatan, bayrak sevgisi.

ABSTRACT

Passion of country and flag, which has been in Turkish spirit and literature for a long time, is one of the most important topics.

In this study, the passion of country and flag is tried to be presented by the help of a few well-known poems that starting from the poems of some famous poets of Turkish Poem, through a historical point of view.

Keywords: Turc, Turkish Poem, country, passion or flag.

GİRİŞ

Türk ruhunda ve Türk edebiyatında esâsen öteden beri mevcut olan vatan ve bayrak sevgisi modern Türk edebiyatının en önemli temalarındandır.

Bu yazıda; tarihî bir perspektif içinde Türk şiirinin meşhur bazı şairlerinin şiirlerinden hareketle vatan ve bayrak sevgisi, çok bilinen birkaç şiir vasıtasıyla, dikkatlere sunulmaya çalışılacaktır.

Yirminci asrın başlarında, 1910'da;

“Vatan ne Türkiye'dir, Türklere, ne Türkistan,

Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir, Tûran!”

diyen Ziya Gökalp, Çanakkale savaşları başladığı zaman ;

“Türkiye büyüyüp Tûran olacak,

Düşmanın ülkesi Viran olacak!” (Ortaç 1963:109)

demmişti.

Fakat, Ziya Gökalp'ın bu dileği gerçekleşmedi. Tam tersi oldu. Türk milleti öz vatanını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı.

ŞİİRLER

1919'da İstanbul, resmen olmasa bile fiilen işgal edilir. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının en önemli hanım şâirlerinden biri olan Hâlîde Nusret, bu yılda yani 1919'da on sekiz yaşlarında iyi yetişmiş, zarif ve duygulu bir genç kızdır. Anne tarafından, miralaylar, paşalar, müşirler yetiştirmiş bir âileye mensuptur. Annesinin babası, Halide Nusret'in ifadesiyle; “gencelik bir yüzbaşı

---

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi

iken 93'de bir Moskof kurşunu ile şehit" (Çınarlı 1979:151) düşer. Zavallı annesi kundakta yetim kalır. O, bu sebeple, çocukluk yaşlarından itibaren şehit dedesinin öcünü Moskof'tan alacak bir Türk subayıyla evlenmeyi düşlerken, şimdi vatanı işgal altındadır. İstanbul sokaklarında süslü ve mağrur, İngiliz, Fransız, İtalyan subayları dolaşmaktadır.

"1919 yılının baharı işte böyle bir İstanbul'a bütün güzelliği, bütün haşmeti ve çılgın neşesiyle çıkıp" (Çınarlı1979:143) gelir. Hâlîde Nusret, bu güzel İstanbul baharına "safa geldin, safalar getirdin" (Çınarlı 1979:143) diyemez.

"O hârikulâde güzel renkler, gölgeler, kokular, ışıklar, deli bir neşeyle cıvıldaşan kuşlar"(Çınarlı 1979:143) bu genç kızı âdetâ boğar. O da elinde olsa ya düşmanı ya da baharı boğacaktır. Her ikisine de gücünün yetmeyeceğini anlayınca baharı kovmaya karar verir ve Git Bahar şiirini yazar. Git Bahar, çoğu kimsenin sandığı gibi bir aşk küskünlüğünün değil, böyle bir derin vatan sevgisinin ifâdesidir.

Şöyle diyor Hâlîde Nusret :

GİT BAHAR

Çekil, bu gölgeli yolda gezinme...
Bahar, bakışların gene pek sarhoş.
Yanılıp gönlüme misâfir inme:
Kapısı kilitli, mihrabı bomboş.
Mâbettir orası, meyhâne değil!

Altınlı başında papatya niçin?
Sarı saçlarına pembe gül takın!
Git bahar, gönlümde ibâdet için
Diz çöken kızları ürkütme sakın,
Kalbime girme, o kâşâne değil!

Ziyalar, kokular, renkler, çiçekler...
Ömrünün her günü bir başka düğün.
Bülbüller koynunda aşkı çiçekler,
Güller dökülürler göğsüne bütün.
Gerçekten güzelsin, efsane değil!

Git bahar, git bahar, uzaklarda gül!
Denize renginden bırak hediye;
Ufuklarda gezin, semaya süzül,
Sokulma kalbime peymâne diye.
Gördüklerin kandil... peymâne değil
(Çetin 2002:253-254)

Osmanlı İmparatorluğunun kurucuları Osman ve Orhan Gâziler ile torunlarının bir kısmını koynunda uyutan, her bakımdan hâtırası pek aziz olan Bursa, 8 Temmuz 1920'de Yunanlıların eline geçer. Hâdise yurdun her

**Tarihî Bir Perspektif İçinde Modern Türk Edebiyatında Vatan ve Bayrak Sevgisine Örnek Birkaç
Güzel Şiir**

köşesinde ve Türkiye Büyük Millet Meclis'inde büyük bir üzüntüye sebep olur. Ankara'ya işgâlcilerin kadınların nâmusuna tecâvüz, ve tarihî Türk büyüklerinin, Osman ve Orhan Gâzilerin, türbelerine saygısızlık ettiklerine dâir çok acı haberler gelir.

Bu elim hâdisе Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülürken bazı milletvekilleri kendilerini tutamaz, ağlar. Mehmet Âkif de bu Meclis'tedir. O da çok üzüлür ve bunalır. Bütün dünyaya küser. Şehirden uzaklaşır. Kırılarda vâdilerde dolaşır. Etraf müthiş sessizdir ama şairin içinde fırtınalar kopmaktadır. Eski muhteşem günleri hatırlar. Daha da dertlenir. Ve derdine Bülbül'ü ortak ederek şöyle sızlanır:

BÜLBÜL

-Eşin var, âşyanın var, baharın var, ki beklerdin;
Kıyametler koparmak neydi, ey bülbül, nedir derdin?

O zümrüd tahta kondun, bir semâvî saltanat kurdun;
Cihanın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yurdun.

Bugün bir yemyeşil vâdi, yarın bir kıpkızıl gülşen,
Gezersin, hanumânın şen, için şen, kainatın şen.

Hazansız bir zemîn isterse, şayet rûh-u ser-bâzın,
Ufuklar, bu'd-u mutlaklar bütün mahkûm-u pervâzın.

Değil bir kayda, sığmazsın –kanadlandın mı- eb'âda;
Hayatın en muhayyel gayedir ahrara dünyada.

Neden öyleyse matemlerle eyyamın perişandır?
Niçin bir damlacık göğsünde bir umman huruşandır?

Hayır, matem senin hakkın değil... Matem benim hakkım;
Asırlar var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez âfakım!

Teselliden nasibim yok, hazan ağlar baharımda;
Bugün bir hânumânsız serseriyim öz diyarımda!

Ne hüsrandır ki: Şark'ın ben vefasız, kansız evlâdı,
Serâpâ Garb'a çiğnettim de çıktım hâk-ı ecdâdı!

Hayalimden geçerken şimdî, fikrim herc ü merc oldu,
Selâhaddin-i Eyyubîlerin Fâtihlerin yurdu.

Ne zillettir ki: nâkus inlesin beyninde Osman'ın;
Ezan sussun, fezâlardan silinsin yâdı Mevlâ'nın!

Halim SERARSLAN

Ne hicrandır ki; en şevketli bir mâzî serâb olsun;
O kudretler, o satvetler harab olsun, türâb olsun!

Çökük bir kubbe kalsın mâbedinden Yıldırım Hân'ın,
Şenaatlerle çiğnensin muazzam kabri Orhan'ın!

Ne haybettir ki: vahdet-gâhı dînin devrilip, taş taş,
Sürünsün şimdi milyonlarca me'vasız kalan dindaş,

Yıkılmış hânümânlar yerde işkenceyle kıvransın;
Serilmiş gövdeler, binlerce, yüzbinlerce doğransın!

Dolaşsın, sonra, İslâm'ın harem-gâhında nâ-mahrem...
Benim hakkım, sus ey bülbül senin hakkın değil mâtem.
(Ersoy 1966:473-475)

Yunan ordusunun Sakarya'da durdurulduğu, vaktiyle 93 harbinin verdiği üzüntü içinde ;

“Vatanın bağına düşman dayadı hançerini
Yoğmuş kurtaracak bahtı kara mâderini...”
diyen Namık Kemâl'e, Mustafa Kemâl'in;
“Vatanın bağına düşman dayasın hançerini
Bulunur kurtaracak bahtı kara mâderini”

mısralarıyla cevap verdiği günlerdeyiz.

Afyon'a kadar çekilmiş olan düşmanı, bulunduğu yerde imhâ etmenin hazırlıkları yapılmaktadır. Kastamonulu sayacılar da ordunun ihtiyacı olan saya işleri sipariş edilmek istenmektedir. Bu işi yönetecek nitelikte bir saya ustası arayıp bulma görevi o sıralarda Kastamonu'da öğretmen olan Orhan Şâik Gökyay'a verilir. Orhan Şâik Bey, böyle bir saya ustası bulur, durumu anlatır. O da Mustafa Kemâl Paşa ile görüşmek ister. Görüşme sırasında sayacı Mustafa Kemâl'e “Emriniz başım üstüne Paşam, ama ben savaş başlayınca sayacıların başında durmam cepheye kaçırım.” der. Mustafa Kemâl'in gözleri buğulanır. Saya ustasına “O gün geldiğinde gel, cepheye seninle birlikte kaçalım!” cevabını verir.

Yıllar sonra “Bu Vatan Kimin” şiirini hangi duygu ve düşünceler içinde yazdığını soran öğrencilere bu anekdotu anlatıp “ bu ve benzeri duygular içinde yazdım” diyen Orhan Şâik Gökyay, söz konusu şiirin adı ile sorduğu soruya, cevabı yine kendisi veriyor ve bize bu vatanın kimin olduğunu söylüyor.

Tarihi Bir Perspektif İçinde Modern Türk Edebiyatında Vatan ve Bayrak Sevgisine rnek Birkaç
Güzel Őir

BU VATAN KİMİN

Bu vatan toprağın kara bağında
Sıradağlar gibi duranlarındır,
Bir tarih boyunca onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir.

Tutuşup kül olan ocaklarından,
Şahlanıp köpüren ırmaklarından,
Hudutlarda gaza bayraklarından,
Alnına ışıklar vuranlarındır.

Ardına bakmadan yollara düşen,
Şimşek gibi çakan, sel gibi çoşan,
Huduttan hududa yol bulup koşan,
Cepheden cepheyi soranlarındır.

İleri atılıp sellercesine
Göğsünden vurulup tam ercesine,
Bir gül bahçesine girercesine
Şu kara toprağa girenlerindir.

Tarihin dilinden düşmez bu destan,
Nehirler gazidir, dağlar kahraman
Her taşı bir yakut olan bu vatan,
Can verme sırrına erenlerindir.

Gökyay'ım ne yazsan ziyâde değil,
Bu sevgi bir kuru ifâde değil,
Sencileyin hasmı rüyada değil
Topun namlusundan görenlerindir.
(Çetin 2002:258)

Doğrusu saya ustasının cepheye kaçıp kaçmadığı bilinmiyor. Yalnız şunu kesinlikle biliyoruz ki Mustafa Kemal, 26 Ağustos 1922 günü sabahının alacakaranlığında kumanda heyetiyle birlikte Kocatepe'dedir. Mehmetçiğın Orhan Şâik'in de dediğı gibi "Topun namlusundan hasmını görmeye" başladığı saatlerde Anadolu'nun ve Türk ordusunun bir savaş taktiğı olarak bütün dünya ile bağlantısı kesilir. İstanbul'da yerli ecnebiler sevinç içindedir. Onlar bu bağlantı kesikliğini, Türk ordusunun imha edilmekte olduğı şeklinde yorumlarlar. Türkler ise acı içinde bütün dikkatlerini cepheden gelecek son habere çevirmişlerdir. İşte böyle bir atmosfer içinde Yahya Kemal, 26 Ağustos adlı şiirini yazar ve basılmak üzere gazetelere gönderir. Ancak şiir işgalcilerin sansürü yüzünden 30 Ağustos günü yayımlanır. Bakınız bu şiirde Yahya Kemâl, büyük bir vatan sevgisiyle Allah'a Türk ordusunun galibiyeti için nasıl yalvarıyor:

26 AĞUSTOS

Şu kopan fırtına Türk ordusudur Yâ Rabbi!
Senin uğrunda ölen ordu budur Yâ Rabbi!
Tâ ki yükselsin ezanlarla müeyyed nâmın
Galip et çünkü son ordusudur İslâm'ın
(Beyatlı 1999:140)

Zaferin ve cumhuriyetin ilânını müteakip millî bayramlarda, mahallî kurtuluş günlerinde vatan, bayrak ve benzeri kavramlar üzerine yazılan şiirler okunmaya başlanır.

5 Ocak 1922 Adana'nın düşman işgalinden kurtulduğu gündür. Günün yıldönümlerinden birinde Adana Lisesi edebiyat öğretmeni Ârif Nihat Asya, bağımsızlığın sembolü olduğu için olmalı, öğrencilerinden birine bir bayrak şiiri okutmak ister. Fakat şâir hoca istediği güzellikte bir şiir bulamaz. 4 Ocak'ı 5 Ocak'a bağlayan gece, bir petrol lâmbasının ışığı altında, sabaha kadar kanaatimizce Türk edebiyatının hâlihazırdaki en güzel bayrak şiirini yazar. Ve aynı gün bir öğrencisi tarafından büyük bir kalabalığa okunur. Ârif Nihat Asya'ya haklı olarak "bayrak şâiri" ünvanını verdiren şu mısralardaki bayrak sevgisine bakınız.

BAYRAK

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü...
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım!
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım
Seni selâmlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku ne keder...
Gölgende bana da bana da yer ver!
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
Yurda ay yıldızının ışığı yeter.

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızılığında ısındık;
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık.

Ey şimdi süzgül, rüzgârda dalgalı;
Barışın güvercini, savaşın kartalı...
Yüksek yerlerde açan çiçeğim;
Senin altında doğdum

Tarihî Bir Perspektif İçinde Modern Türk Edebiyatında Vatan ve Bayrak Sevgisine Örnek Birkaç
Güzel Şiir

Senin dibinde öleceğim.

Tarihim, şerefim, şüirim, her şeyim;
Yeryüzünde yer beğen,
Söyle, seni oraya dikeyim.
(Asya 1975:22-23)

Nurettin Özdemir ise Bayrak şiirindeki sevgiye benzer bir sevgiyle vatanın
ne ve neresi olduğunu nefis bir Türkçeyle şöyle ebedileştirmektedir:

VATAN
Vatan Antalya'da bir mavi su
Posof'ta bir çorak tarla
Gümüşhâne'de bir yemyeşil bahçedir.

Vatan
Sivas yaylasında
Yıldız bakışlarıyla aydınlanan
İpissiz bir gecedir.

Vatan
Kelkit'te bir kardeş mezarı
Zonguldak'ta bir maden işçisi
Rize'de çay toplayan bir gelin
Ve seccâdesinde namaz kılınan bir ihtiyar annedir.

Vatan
Aydın tebessümüyle Aslıhân
Ve duru bakışlarıyla Emine'dir.

Vatan
Ceylanpınar'da bir ince ceylan
Edirne'de bir ince minâredir.

Vatan
Hudut boylarında dalgalanan
Güzel bayrağımızda
Hâre hâredir.

Vatan
Küçük ellerin avuçladığı
Sâde bir toprak parçası değil çocuğum
Toprakla büyüyen bir kutsal düşüncedir.
(Özdemir 1981:77)

SONUÇ

Türk edebiyatında, bilhassa modern Türk şiirinde, vatan ve bayrak sevgisi üzerine yazılmış pek çok şiir vardır. Kanaatimizce bunların en güzelleri ve dikkate değer olanları, yukarıdaki örneklerde olduğu gibi, tarihî hadiselerle bağı olarak, tarihî hadiselerin oluşturduğu duygu ve düşünce atmosferi içinde yazılanlardır.

KAYNAKLAR

- Ortaç, Yusuf Ziya(1963), Portreler, 2. bsk, Akbaba Yayınevi, İstanbul.
Çınarlı, Mehmet(1979), Sanatçı Dostlarım, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
Çetin, Mehmet(2002), Tanzimattan Günümüze Türk Şiiri Antolojisi, C.1, 3. bsk., Akçağ Yayınları, Ankara.
Ersoy, Mehmet Âkif (1966), Safahat (haz. Ömer Rıza Doğrul), 8. bsk. İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul.
Beyatlı, Yahya Kemal(1999), Eski Şiirin Rüzgârıyla, 6. bsk. İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul.
Asya, Ârif Nihat (1975), Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor , Ötüken Yayınevi İstanbul.
Özdemir, Nurettin (1981), Vakit Geçti Yorgunum , Eroğlu Matbaası, Ankara.